

І т. н. Це значить—та йому обрали, а він тобі луб'я. У нас говорилося не про кару на священника, а про замочування їхніх вад, чого домагався (бодай—це тільки устуга духом часу) співробітник „Руслава“. Замість аромату, що йому кажу, „Руслава“ аважливо кидается в прірву недоречного порівняння між пресою та школою, та особистого підморгування. Ну, що ж—щасливої дороги!

* * * „Утро Рос.“, розглядаючи доклади, що мають бути читані на загальноземському а'їади в справі народної освіти, пише:

Дивна доля припала на Холмщину після господарювання в ній нашої доморощеної бюрократії: край, що дивував навіть чужоземців своєю культурністю, після заснування в Росії міністерства народної освіти став самим некультурним, самим неграмотним і відстає від всього світа, що належало Росії.

Далі гаєта наводить з докладів такі цифри в процентах: всього в Росії письменних 21 проц., в деяких великоруських губерніях їх єсть навіть 36 проц., тоді як в українських падає на 9 проц., Подавши багато прикладів, які вимагають навчання на Україні рідною мовою, „Утро Рос.“ цитує висновки докладів, в яких вимагається від майбутнього а'їаду голосувати за те, щоб в місцевостях з українським населенням доаволялось навчати по школах на українській мові поруч з російською. Во коли, українці будуть грамотні на рідкій мові, то і краще і легше вчитимуть російську.

* * * Останніми часами галицькі москвофіли вдарився в незвичайний для них радикалізм, схиляючись таким чином залучити в свій обидливий стан хоч декого з малосвідомих українців. „Діло“ застерігає проти цього москвофільського „уловлення душ“.

В органах обох москвофільських фракцій помічано тепер цікаве психологічне явище: не тільки „Прикарпатська Русь“, але й „Галичанин“ вдарився в такий крайній радикалізм, що нехай схвалиться весь український опозиційний табір. Кажемо, що це явище психологічне, а не політичне, бо хто знає гетьману і історію галицького москвофілізму, хто знає ту ідеологію, з якої вони черпають духовну поживу, і ті політичні круги, які дають їм поживу матеріальну, той а ні на хвилю не дасть себе підурити радикальними фразами москвофільських органів преси, щоб повірити, що в москвофільських табірї відбувається перемена політичних поглядів. Ні, це явище психологічне, а саме з області психології партійного хаоса ідеологія.

Річ в тім, що москвофіли, банкрутувавши морально й фактично і чуочи, як з кожним днем піниши усувається грунт з під ніг, шукають на всі сторони якогось рятунку, не розбираючи навіть, чи це їм що допоможе, чи ні.

* * * „Нов. Время“ в одній з останніх своїх передовиць (ч. 12.700) сердито вигукнуло:

„Руський народ—політичний народ, сь господарственим смыслом. Об'язотомь сашимко мнгоими заботою, но пора это вспомнить. Русские это Великороссы. Так і запишемо. І при выгоди агадаємо.“

Про навчання в сільських школах природознавства.

У нас, коли доводиться працювати серед селян, аважли практикується одна, майже скрізь, а б сказав—репетиторна метода.

— У вашій Лиховатці чи Гривівці холера? Треба робити так та отак—холери не буде!

— У вас неврожай, чи там сила зони, або іржі на житі, чи пшениці,—ось той рецепт: зробиш—і зону твою через n+1 часу як рукою змиє. Селянин-хлібороб і думає собі: чого то воно так, що як ніби тільки зробити „по приказу“, то зарав тобі усе й родиться? Ова! А по нашому сказати, по нашим дідівським старим засобам—так вже й погано... Щось тутечки не те...

А впрешті як коли, то й почувеш:

Про зуби.

Матеріали до медично естетично-економічної дисертації.

Зуби—велике й цінне добро; краса дівчат і молодців; струмент для шевців і інших ремісників; зброя в останній біді, щоб відбитися від напасті; загорода для язика, щоб мовчав і не доводив до лиха. Велике діло—зуби.

Моя покійна бабуся була добра й розумна людина. Вона мені колись казала, що як виросту й часом болітимуть у мене зуби, то треба йти до шептухи. Пошпечче—перестануть боліти. А як не перестануть і якийсь зуб авсім зопеується, що й видержати не можна, то треба йти до ковальки, щоб витяг зуба обденжками. Обидва ці способи, як бачите, раціональні, практичні й не дорого коштують. Шептуха візьме за працю паланичку й так шпиро шептатиме й спльовуватиме, що кожний найгірший зуб затихне хоч на якийсь час. А ковалька візьме за свою працю стільки, скільки він бере за те, щоб витягнути старого ухаляя з підкови під копитом.

Бабуся моя давно померла, нехай їй земля пером; а я пішов у світ і мене довго вавчали, що всі бабунині поради—не більше, як бабоські забобони, темні заблуди неосвічених людей. І я тому був повірив, і тепер каюся. Во коли бабуся помилялася, то чого ж у неї у 60 літ це було поєво в роті цілих зубів? І коли не помиляються сучасні освічені люди, то чого ж вони вже в 20 літ носять ветавни, роблені зуби? Про це треба подумати.

у такому то селі епідемічному фершалою „общество“ побилло шню, а у таких то селі агрономові сказано, що „як би у нас було стільки земельки, скільки в ІІ у панів та багатих, так ми б і без твого батька упорались би як найкраще! Іди ти до лідька у болого з своїми порамалі! І цілком зрозуміло: для того, щоб у селянина було шпире відношення до виконання усіх великих та малих рецептів,—треба, щоб він добре розумів, для чого саме треба—а приводу якого-небудь випадку—робить як-раз так, як говориться у рецепті, а не інакше. А щоб він розумів—треба щоб він був звичайний з „необходимыми і полезными основами естествознания“.

Без оєну виходить природознавство—наз якого хлібороб аважли буде схожий на малюра, що малює барвистими фарбами, але в темній хаті. А природознавство „волею судьбы“—ворог нашой сільської школи; у земських школах то ще де-які урички з нього перепадають на долю селянських дітвори, а що до церковно-парафіяльних шкіл,—так там, колишче „вз доброе старое время“ переконалися, що природознавство веде за собою—страшно вимовити—„безбожіє“!.. Хоча у св. Писанні та катехізісаві сказано (і е—відповідні тексти), що через пильне і серйозне навчання природознавству—можна також переконалися в премудрості та величності Творця... Де які з учителів та учительок сільських шкіл добре розуміють, що без природознавства, хоч „якого небудь“,—не обійдемося навіть при читанні „хрестоматій“, але де і як їм поповити „свѣдѣнія“ свої, коли на дівніх вчительських курсах його, цього природознавства, теж здебільшого, як там кажуть, як кіт наплакав? Недавно довелось мені бути на одних агрономічних зборах).

Підняли питання про „желательность вь школах, гдѣ готовятъ будущіх педагогическіх персоналъ для сѣльскихъ школъ, ввести преподаваніе естествознанія, а также ввести начатки послѣдняго въ сѣльскихъ школахъ“. На цих зборах це питання зробилось тим центром, біля якого сконцентрувалось багалько дебатів, суперечок, бо питання справді дуже гостре. Були навіть випадки „тонкой ироніи“ над сѣльским педагогическим персоналом. Один панок (з дідичим) розскажував: „Представьте, не такъ давно мѣй пришлось быть свидѣтелемъ такого объясненія учительницей-епархіалкой ученикамъ того, что такое молнія... Вы, дѣти, видѣли, что происходитъ, когда подкованная лошадь—ударяется ногою о камень? Получается искра, огонь. Вотъ также точно—получается молнія, когда дѣвѣ тучи одна о другую ударяются“. З'ясування справді досить невдале та примитивне, але воно наводить на думку: ось цей панок, що так обурюється таким з'ясуванням вчительки—скажиш університет, і звичайно, інтелігентним узням він докладно розскаже про електричність, а щоб він аравіє з селянськими дітьми, котрі 9 год, поки їх поведуть до школи, ростуть собі, як бур'янець. Як би він почував себе в ставновішій вчительки? Бо, треба ввати на увагу ще й те, що вчителька-епархіалка—в порівнянні з таким панком має те „преимущество“, що вона стоїть до народу ближче й мову народною чула змалку. З'являється тут і друга думка: що за чудо? Панок, земський „Хлібороба“ (за статті—на українській мові), цей панок забалакав про природознавство у сільській школі! Справжнє „знаменіе времени“! Чудо совершилось! Бував я на іюспітах у земських та церковно-парафіяльних

школах. Був і у цім травні. Діло було у земській школі. В програму іспити увіходять „элементарная свѣдѣнія по географіи і природовѣдѣнію“. Питають учня: звідкиль береться хмарі? Відповідає: з диму!—Як, тільки з диму?—Ні, ще й в волі! Вільшого не добилися. Питають другого: для чого у рослини—листочка? Мовчання, і внарешті, янась нісенітниця, що ніби листочки для холоду! Якось робить ся надивичайно сумно, коли подумаєш собі: хліборобський син, котрому цілий вік прийдеться мати діло з рослинами та листочками, а не може відповісти, для чого у рослині ті листочки... Не може, бо не розуміє! Джерел, в яких йдуть відомості про природознавство, на село, те ж не он стільки. Перше і головає джерело—це, звичайно, сѣльська школа, де ці відомості можливо прирешити дітям, котрі для цього самий підходящий ґрунт і самий влячний, скавати б. Але, горе, що педагогичний персонал цієї справи... Друге джерело—це агроном, але йому як раз нема часу і на те, щоб упоратися „со взрослым населением“, а коли б він захотів сузнатися до школи, то знайшов би багато „перешкод“. Третє джерело—література по природознавству. Про нижчу ж сѣльсько-господарську школу давно відомо, що вихованці її тикають з села від хліборобства „без оглядки“—на посади телеграфістів, писарчуків та інш.

* * * У Катеринославі.

Про це треба подумати нашим академіям науковим і товариствам добродійним; треба визначити велику премію тому, хто в досидах своїх виявляє: чи правду мовила моя стара бабуся про зуби, чи ні? Чи можливе щастя на землі, поки не вирішене зубне питання? Чи не в тому й було блаженство перших людей у райо, що в їх не боліли зуби й не було ще дактилів? Далі треба виснажити естетичну й моральну вагу зубного питання; виснажити, яке місце займають зуби в бюджеті сучасної культурної (чатай: гнилозубої) людини. Далі треба намітити стежку до того щасливого життя, де навіть звичка зубне питання й знов настає рай.

Оці сторінки нехай будуть матеріалом до тієї наукової праці, документом, правдивою сповіддю про все, що во мною діялося, покликком змушеної душі до всіх братів.

Усі люди—брати, бо всі мають зуби і мають з ними клопіт. А ще більший клопіт мають сестри. Горе вам, сестри! Що варта ваша краса, ухмілка уст рожевих—без добрих зубів? Скільки вас зневажених, покінуваних, занедбанних—через зуби? Скільки гірких слів пролила ви, нещасні, скільки вас і віку свого молодого позавили—через зуби. Знаю, не одна слюва з очей карих прольється на сторінки цієї сумної сповіді; не одно щире серце затріпочеться влячно на мій гарячий поклик до визволення з найбільшого людського лиха.

Змалечку ріс я, як і всі люди, і нічого не знав про зубне питання. Невинний був, як Адам до першого гріха. Свої молочні зуби я весело й завзято виривав шиткою і, за пора-

дою бабуї, акидав на гору, промовляючи: „Мпшко, мпшко, на тобі зуб костяний, дай мені залізний“. Що там собі думала мпшка, те мене не клопотало; а на місці молочних зубів виростали в мене нові зуби, як часник, рівні, білі, міцні.

І виріс я, і жив, і мав клопоту, заввав щастя й нещастя. Аж поки дівався, що найбільше в світі нещастя сидити у зубах,—найтяжче прокляття роду людського. Це прокляття впало на людей мабуть через те, що зубами чоловік найперше соргивив, вкусивши райського яблука... Та колиш я про це не знав і не думав, і в школі нас про це не навчали; і це найбільший гріх наших шкіл. Сподіваюсь, що як появиться в друку отся моя праця, то почнетесь великий рух громадський за реформу школи.

Зуби в мене були міцні й я змалку звик вживати їх на поміч, як що небудь майстрував, здебільшого замісто обденжків або щипців. Отак звик змалку й користувався зубами, коли вже й виріс. Та раз якось повелось нещасливо, придавив дуже одного зуба, трохи не вивихнув. Воно б може так і минулося, та надало мені дістати з шафи книжку про зуби, подаровану колись приятелем—автором. Начитався я тієї книжки й додивався, що треба неодмінно зараз іти до зубного лікаря. І пішов.

Зубних лікарів у нашому місті багато, далеко більше, ніж, наприк., акушерок. Я знав це давно і дивувався, на що їх так багато і з чого вони, біди, живуть. Аж тепер я знаю, що кожний чоловік родиться лиш один раз,—і один раз потрібна при-

ПО РОСІІ.

— Перед виборами в 4 Думу. Головна нарада союзу руського народу розіслала воім своїм одділам циркуляр про підготовку до виборів в 4 Думу, прохаючи одновісти на рівні запитання, між иншим про те, як відноситься місцева влада до союзу „русского народа“; вороже чи з спочуттям ставиться до союзу місцеве дворянство, духовенство, купці, селяне і робітники; кого-б було бажано виставити кандидатом і т. ин. Циркуляр радить надіслати одновісти в подвійних конвертах.

— Проект Родзянко. Предсідатель Державной Думи Родзянко порадиє городові здійснити в Петербурзі такий проект для увіковічення пам'яті 300-ліття Дому Романових: на місці підтомників насадити „Паркський сад Дому Романових“, провівши в ньому одну велику алею, в середині якої поставити величній пам'ятник-фонтан. Пам'ятник повинен уявляти з себе старовинний російський човен, увіквічений гербами, біля човна фігура „Великої Русі“, біля неї—фігура „Малой Русі“ на хвилях, по яких плыве цей човен, фігури білих ведмедів, дельфінів, моржів і т. ин. По-над алею—поставити статуї Царів з Дому Романових. Ідея проекту, як каже Родзянко така, щоб історія Дому Романових була наукою російського народу“. Для здійснення цього проекту треба буде витратити дуже багато коштів. („В. Р.“)

— Борьба з хуліганством. Особлива комісія, що з'організована при міністерстві внутрішніх справ, виробила законопроект боротьби з хуліганством. Внесений в раду міністрів законо-

проект має такі основні положення. Через те, що за останні часи хуліганство дійшло до надзвичайних розмірів і ніякі адміністративні заходи не можуть зменшити його, уряд визнає вчасним ввести на обмірковування законодавчих інститутів проект закону, яким особи, замічені в хуліганстві, віддаються до уговоної відповідальності, а потім, коли хуліганство їх буде доведене, до спеціально для цього призначених арештних домів, в яких їх будуть примушувати робити. Такі арештанські роботи мають позаводити по всіх городах, де є земство.

— Утиски над польською мовою. В люблінському „Kurjeri“ оповіщено таке обивательське „запінання“: „На підставі якого закону, або хоч циркуляра в самому тільки повітовому городі Грубешові, а не по всій люблінській губернії забороняють друкувати оповістки, реклами, афиші і т. ин. на двох мовах (російській і польській), а вимагають друкувати їх на російській мові? Чи є такий закон, або циркуляр, яким би заборонялося друкувати на польській мові так звані „желепідри“, або плакати про смерть поляків-католиків.“

В останній раз було дозволено „желепідри“ на польській мові якогось полькового-полковникова, якийкого, переважаючи через Грубешов, несподівано в цьому городі померла. При цьому було категорично заявлено, що надалі і желепідри повинні друкувати на російській мові.“

— Памяти Достоевського. З приводу тридцятих роковин од дня смерті Достоевського, як повідомляють омські газети, семипалатинський підодділь Імператорського географічного товариства порушав питання про вшанування пам'яті великого письменника. Городська дума, до якої вдалося товариство, постановила прибити мармурову таблицю, з відповідним написом, на будинкові, в якому жив Достоевський, і назвати „Крѣпостную“ вулицю вулицею Достоевського. В Семипалатинську Достоевський пробув більш п'яти років. Один з домів, де він жив, ще цілий, але й до цього часу він в приватних руках. Багато вже й без того загублено пам'ятників, що мають звязки з іменем великого письменника, і аважлиш надалі дїм, де він жив, в приватних руках неавачечно.

— Всякі звістин. Журналіста Португалова за газетні статті про справу морського відомства окружний суд засудив до тюрми. Португалов подав апеліяційну скаргу, в якій наводить, що ті статті, за які його засудили, були ним вписані з його власної брошури, яка була височайше ухвалена і видана після Цусіми. (Б. В.)

— Одбулися урочисті закладання будинку Народного Університету імені Шпаєвського. Під будівлі город одновісти міської площі 5.500 кв. саж. Будинок буде мати три поверхи. Будівництво університету буде закінчено на початку майбутнього шкільного року. Обійдеться будівля—500.000 карб. Єсть 472.000 карб. (Р'яч.)

— На три вільні кафедри в психоневрологічному інституті думають заклаквати увільнених професорів жіночого медичного інституту. На кафедрі гігієни вже запрохали професора Хлошца.

ПО УКРАЇНІ.

У КИЇВІ.

— Пам'яті Ганни Барвінок. До нашої редакції надійшли такі телеграми: 3 Курська:

З приводу смерті української письменниці Олександри Кулішевої курські українці висловлюють невимовний жалі і спочуття. 3 Чернігова:

тому акушерка. А зубів має кожний аж 32, і з усімаким зубом ходитиме до зубного лікаря найменше разів 10; і ось вам: 32×10=320 разів потрібний зубний лікар. Акушерок має бути не більше одної на 320 зубних лікарів. Справді зубних лікарів трохи менше, бо це, хвалати Бога, не вивелися тямущі шептухи, і через те не всі те люди поробилися культурними, се б беззавбиами.

Пішов я до зубного лікаря і встав там купу нещасних. За довгий час, що мені довелось потім одвідувати зубних лікарів, я вже звик у їх стрічати отих нещасних, катованих людей, що в різних позах сиділи, стогнали, скінчили, підірали щокни; щось подобіло до мук гіршаниці у Дантовому Пеклі.

Діждався я своєї черги,—покликало мене до кабінету. Дантист Борис Соломонович дуже радо отрів і привітав мене, каваз, що давно бажав з мною познайомитися. І ще б!

Посадив на зручному кріслі, покругив там щось,—крісло поїхало зомною вгору, ваче мене на марах несуть.

Борис Соломонович з приливою усмішкою подивився на мої зуби, помадав пальцем, подмокав, покругив головою, аж повистав трохи.

— Що таке?—спитав я, турбуючись. Та він мовчав і хитав головою.

— Та що таке, кажіть? Що там ви побачили?

Він авдвигнув плечима і підвів брови.

— Автонів огонь? рак?

— Для чого огонь? Що значить—рак? У вас дуже залуцені зуби.

Страшенно залуцені. Треба з ними

„Українці в Чернігова висловлюють глибокий, тяжкий сум по втраті незабутньої Ганни Барвінок, славної української письменниці, вірної дружини і помішницї славетного Куліша, шпирої українки, що до останнього часу свого життя працювала на користь рідного краю та свого народу.“

3 Київ в Борзну послано таку телеграму:

„З глибоким жалем сердечним схиляємося перед прахом чесної громалянки—українки, високоталановитої письменниці, Старицька, Лисенко, Черняхівська, Швало, Вільська“.

На смерть Ганни Барвінок одгукнулись усі київські поступові газети („К. Мысль“, „К. Почта“, „К. Отклик“ та ин.) неврологами і статистиками.

— Затверження виборів. Губернське по городським справам присутвіє розглянуло і затвердило вибори земських гласних по 8 повітах Київщини: бердичівському, васильківському, уманському, кавіському, черкаському, сквирському, звенигородському і чигиринському. Таким чином, автвержене вже вибори по 9 повітах. Сьогоді мають розглянути вибори поківському, липовецькому і раломисльському повітах. Списки гласних цими днями буде опубліковано в „Губернських Відомостях“.

— В справі августовських свят. „Послѣд. Новости“ прочули, що штат київської поліції тепер збільшено надзираетелями петербурзької і московської поліції. Прибуло біля 50 надзираетелів. На час свят в столиці сподівається ще 100 околочних надзираетелів і 400 кінних городових. Крім того в Київ прибудуть пристава де-яких поліційних участків Петербурга і Москви.

Київська пугельська округа авкінчила ремонт казенних параводів. По дорозі в Київ в Чернігов встановлено спеціально сїть сигнальних знаків, збільшються берегові пости. Спеціальним техникам доручено зробити досліди над водним шляхом Київ—Чернігов. Незабаром будуть спробні рейси казенних параводів.

Спільно ведуться роботи по замощенню вулиц.

— Про лікарів з закордонними дипломами. П. київський губернатор запитує київського губ. зем. управу, на якій підставі управа держить на службі 3-х лікарів з дипломами закордонних університетів. В минулому році був міністерський циркуляр, щоб зємства не приймали на службу лікарів з чужоземними дипломами, а де вони єсть, то щоб поувільняли з 1 января 1911 року.

Ці три лікарі служать у земстві по дуже глухих ауках та і коли їх буде увільнено, очочих поступити на їх місця знайти не легко.

— В політехнікумі. Од очочих здавати конкурєні экзамени в політехнікумі надійшло біля 800 прохань. Найбільше подано прохань на агрономічний одділ.

— В університеті. Не авважаючи на те, що на медичному факультеті число вакансій збільшено з 200 до 300, прохань надійшло стільки, що всі очочі певне не буде прийнято. Насамперед прийматимуть абітурієнтів київської і кавказької шкільних округ. Число студентів, що переводяться з інших факультетів на медичний, що-року збільшється. Минулого року було їх, наприклад 100 душ.

— На зал. дорозі. Начальник підваз зал. дорозі роз'яснив, що пасажиряк, які ідуть в найкоротшому напрямку, мають право перемінити маршрут на окружний, доплачуючи різницю.

— Другий заступник начальника підваз зал. дорозі. Приказом по дорогах начальник підваз зал. дорозі К. С. Немешаєв оповістив, що головне управління зал. доріг призначило дуже багато возитися.

І він почав. Присунув ближче до мене якусь машину,—так наче прядка, з колесом і з дощечкою під ногу, почав вертати.

Я сажу собі спокійно на зручному кріслі, прядка вертатиться біля зуба, шумить; Борис Соломонович, зрутачи ногою колесо, хитається і щось собі під ніс мугиче, наче дівчина, прядучи, пієсно співає.

Вертів він довго, тоді каже, щоб прийшов я ще автра.

І другого дня крутив він прядку, і третього, і шостого. Аж поки зуби мої почали показувати небували шукни: то закрутить так, ваче хтось його дере, то шпигоне, наче хтось устромив гвіздок мені в саме серце. Далі почалося таке, що я не спав ночі і авелів, щоб сховали від мене револьвер і всі ножі.

Мені порадили кинути Бориса Соломоновича і йти до Сидора Карповича. Я так і зробив. Та й тут я побачив те саме прокляте крісло і ту саму машину з колесом, що колись уживала її для торгур свята інквівіція і що шпиро авдалася мені неввинною прядкою.

Сидір Карпович був менше рудий і менше балакучий, ваче ведмідь. Мадав у мене в роті пальцями, що смердінні табакою. Та й цей, як роздивився, то почав хитати головою.

— Гей-гей!—промовив він.—У кого ви лічилися? Що він зробив з ваших зубів?

— А що таке?

— Так наче їх черви поточили. Ось дїрка, і ось, і ось. А в одному зубі аж три дїрки.

— А що ж тепер робити?

гим заступником начальника, його помішником інженера Штукерберга.

В справі поліпшення ходу поїздів. Цими днями закінчилися зал.-дорожній а'вд в справі поліпшення ходу поїздів. З'яв знавзв потрібним побільшити швидкість ходу поїздів точними одривками та прибуванням їх. Пропозицію про однаковий розпис ходу поїздів з'явлює й літом—одкинуто.

Проект нової зал. дороги. В управлінні півд.-зах. залізничної дороги надійшов проект нової зал. дороги від ст. Кислівка до кислівських сахарних заводів. Гольське управління наважало управління півд.-зах. залізниць при розгляді проекту мати на увазі інтереси селян. Зал. дорога матиме 9 верстов і будуватиметься на кошті сахарних заводів під доглядом управління п.-в. з.

Вишукування місця для нової залізничної. Міністерство доріг дозволило управління московсько-київо-воронізького зал. дороги вишукувати місце для нової залізничної: Даричин—Коваленці, Чернівці—Почеп і Ржев—Вітебськ—Молодечне.

Священник і земська школа. Київська губернска земська управа просить директора народних шкіл д. Лубенця зробити розслідування з приводу заяви почесної почительки земської школи в с. Ворцагівці д-ки Єремеєвої. Д-ка Єремеєва каже, що священник Коваленко, заочно учитель школи, веде агітацію серед селян проти земських шкіл. Священник Коваленко пускає чутки, що селянських дітей по земських школах навчають безбожю і вільнодумству. Св. Коваленко, заявляючи д-ку Єремеєву, навісміє ставити дочки по Закону Божию, щоб задержати дітей в одному класі два роки. Це робиться для того, щоб доказати, наскільки погано поставлено шкільні справи в земських школах. Д-ка Єремеєва просить київську земську управу призначити заочного учителя другого священника.

Арешт. На Крамничку арештовано Василя Николаєва, обвинуваченого за кражу в 1910 році, в м. Білій Церкві з одягу с. - петербурзького уотного банку, де він служив артільником, 6200 карб. Після в'язничства Николаєв утік і жив у Київі по фальшивому паспорту на ім'я Николаєв Петро.

3 Київщини. З села Вільшанки, радомисльського повіту, наш кореспондент пише, що там що-дня ідуть великі дощі. Хліб уродив дуже гарно—давно такого врожаю не було. Живна вже скінчилась, але всі копні ще не перевезені в поля. Жито росте в копах, поспідило доповою водою знизу.

Овес гниє у покосах. Трави гарні, але і трав убирати не можна через дощі.

3 Волині. Душогубство. Недавно в присілку Погорілий, овруцького повіту, стинилось душогубство. Обставини такі: цього року весною два злодії обікрали там крамницю і занесли крадене до одної жінки, Є. Рашкової. Коли поліція стала розшукувати злодія, то Рашкова сказала поліції, що їй такі і такі привезли крадені речі. Поліція одного з злодіїв арештувала, а другий утік. А 14 іюля коли Е. Рашкова була на полі до неї з кущів вибіг чоловік в машкарі і збив в револювер.

3 Поділля. Товариська крамниця. З с. Мукаряв, умільського повіту, до "Св. З." пишуть: "Давно у нас вібралась завести товариську крамницю, та не було все переднього. Аж прикінці цього року, один з наших селян, П. Колісник, почав ходити по хатах, та й вібрати очолях пристата в товариство. Як вже прийшов довід, тоді зібралась, в того таки самого Колісника, вибрати правління, батькушу за предсідателя, а Колісника просили бути, на разу, про-

давцем. Але вишталась в добре діло погана п'явка. Поїхали члени правління в Дунаївці за крамом коли купці з ними й говорити не хотять, а все в штоводом шумкаються. Коли дослухались добре, а то штовод впоминається у купці собі проценту. От раз почало правління ганьбити купця, що він дав поганій крамі дорого поштитав, а він каже: "А де ж я свій процент знайду, що ваш штовод у мене бере?" Потім одкрили ливну, але її вразу штовод взяв в руки і ніхто не знав ніякого рощоту. Коли продавець увільнився, то штовод став просити, щоб прийняли його в товаришество. Його товариш каже, що на нас двоєх буде мало плати, тоді штовод каже: "Це нічого, ми й так заробим". Аж тоді виявилось, як то штовод заробляв в пивній. Потребували обшота, та він показав, що було зарібку 110 карб., але ніби то продавець рощотав 47 карб. Тоді попросили вчителя з Галичини, щоб він провіврив шоти, а вони такі запутані, що наслуку він, за два дні здав якось крамницю новому продавцеві. От і довів той штовод до того, що ні грошей, ні краму. Тепер його сключили і він вже й не заглядає до крамниці".

Українська вистава. Недавно в містечку Окі в літньому залізничному театрі під орудою Турчина була вистава: "Ніч під Івана Купайла". Грали всі гарно. Театр був повний. Афіші й програми друкувались українською мовою.

3 Полтавщині. Нова школа. В августі місяці в селі Лаповому, ромеєвського повіту, рощинуть будувати нову 2-х класову школу коштами земства.

3 Харківщині. "Поліцейське діло". У Харківському окружний суд розглядають "поліцейське діло". Урядника Микольської волості Барабаша обвинувачували за те, що по закону заарештував приватного повіреного Пастухова. На суді виявилось ось що: Пастухов поїхав у Маньківку і зайшов до знайомого Харчевка. Там була гоєти, а між ними й Барабаш, який був п'яний. Він почав чеплятись до Пастухова, щоб той сказав: "Что такое свобода? Что такое кажда-ль?" Господарь хати попросив п'яного гоєти вийти з хати. Та той кричав: "я—власть: заарестую. Перестрляю!"—і пішов. Через скілька хвилин Барабаш повернувся в поліцейськими, забрав порожні пляшки і три пляшки горілки, склав протокол про незаконний продаж горілки і заарештував Пастухова. Продержав він його сутки, а потім одправив під конвоем до пристава, який випустив Пастухова. Суд засудив Барабаша до тюрми на 4 місяці.

Скандал. У Харківці на ремісничому сході був скандал. Прахильники ремісничого голови Темна не давали говорити опозиції, завели в залу поліцію і настоювали, щоб звідти вивести недобрих членів. Представники преси теж мусіли покинути сход, бо їх обібрали. Сход ухвалив виключити чимало недобрих депутатів і обмежити 10 процентами приїом євреїв в ремісничу школу.

Асигновка. В цілях боротьби з хлібною спекуляцією харківське земство асигнувало 500.000 карб. для покупки під заставу хліба. Вивадають позики каси дрібного кредиту.

3 Катеринославщині. Подена плата. Каменський завод признав поденну плату 80 коп. Руські робітники одмовились працювати. Администрация заводу привезла 200 татар, а оє недавно прибуло туди багато персів—робітників.

Підписна. Катеринославський поліціймейстер одібрав у антрепренорів підписку не заглавлювати кожного акта пьєси, не вказувати—звідки позичено сюжет і негайно доставляти в поліцію надруковану афішу.

Нехай вириває, думаю, уже-ж виривай зуб не може боліти; а хоч і болітиме, то я того не почую: я буду окремо, сам по собі, а зуб—сам по собі, лежатиме окремо. Мойсей Давидович одного зуба витяг скоро і досить зручно; а на другому затувся,—ні сюди, ні туди. Аж посівів, бідний, аж очі йому на лоб дерлися, а зуб собі стоїть. Мені здавалось, що то вже мені кінець прийшов. Утік я від Мойсея Давидовича. Вирваний зуб справді не болів, а невирваний теж наче затих, завінів. Але-ж треба було лікувати зуби.

Пішов я ще де самого аристократичного дантиста, Станіслава Адамовича. Він був великий привітний і просив пробачення кожного разу, як доводилося йому торкнутися мого рта. Кавав, що той невирваний зуб нічого не винайи, що його й не треба було рвати. І справедливо зауважив, що на місці вирваного зуба не виростає новий. Уважав вилічати його, залатати дірки в зубах, де вони були, а найперше треба,—казав він,—счистити всі зуби, зняти зубний камінь. Тоді, каже, зуби будуть як нові, як папір, і не будуть пошуватися.

І почав здирати камінь. Це була для мене нова, ще не знайома операція. Іноді мені здавалось, що в мене живого здирають шкуру. Та я терпів—я вже звик терпіти. Що-ж маеш чинити, коли спеціаліст каже, що так треба.

Повдирав, тоді почав шліфувати. Це щось подібне, як гострий ніж. Я й те видержав, хоч мені здавалось, що мої зуби зовсім сточилися, стерлися від цієї операції. Та от горе:

3 Херсонщині. Забрано нянички. Недавно у Олександрії поліція забрала у всіх єврейських нянярках всі книжки по Закону Божому—підручниця християнської віри. Поліція обіпала після перегляду повернути книжки назад. А тепер поліція переладі діло городському суду по 11—8 статті.

Забастовка. У г. Миколаїві, 18 іюля, на цегловій фабриці Лаптева виникла забастовка. Забастувало 25 чол. Вони вимагають побільшення плати. Власник фабрики викликав наряд поліції, яка заарештувала 4 х привідців. 19 робочих стали на роботу в старих умовах.

19 іюля, на городській набережній теж забастували землекопи на економічному ґрунті. На другий день й вони стали на роботу нічого не добившись.

Самогубство. 20 іюля зустрівся учень 2-го класу Миколаївської гімназії Антін Дем'яненко, 12-ти літній хлопчик. Причини—його мати несправедливо обвинувачувала у крадіжці грошей.

Галичина.

Українська приватна гімназія в Чорткові. В неділю 23 іюля на зборах делегатів Чортківщини, предоставників Гусятинщини і Теревовельщини рішено в 1 септіября одкрити першій клас гімназії з викладовою українською мовою.

Збори скликала чортківська філія "Просвіти", котра хоч тільки два роки як вийшла в життя, а вже протягом цього недового часу розвинула велику енергію і корисну просвітню діяльність у всіх закутках Чортківщини. Зала народнього дому повна була делегатами громад, селітських і духовними патріотами. Годиться тут агадати про щироену участь духовенства. По гарній промові голови філії д-ра Горбачевского, вибрано предсідателя зборів професора гімназії в Стрия п. Колодницького. Гарний реферат, опертий на датах статистичних викликав великий ентузіазм до справи і дуже живу дискусію, наслідком котрої було одноступне ухвалення резолюції, заклякочної одлі длі філії "Просвіти" до негайного відкриття 1-го класу гімназії в Чорткові.

І враз на зборах зібрано було багато жертв на нове джерело світла і науки.

Управу гімназії доручив відділ філії "Просвіти" професорові п. к. семінарії Дмитрові Пугтові. Висли відбудуться с. р. в останні дві августів.

Філія "Просвіти" звертається з гарним закликом до всіх свідомих людей Чортківщини і сусідніх повітів, особливо до духовенства і учительства, щоб вписували дітей (хлопців і дівчат) до нової приватної української гімназії.

500 тисяч корон на українські школи приватні аложив наш народ в Галичині в мивуліт шкільним році. За ті гроші содержувано 6 приватних гімназій, 3 учительські семінарії, 1 ліцей, 2 жіночі гімназії, 1 відділову школу для дівчат і 2 народні школи у Львові. На рідні школи складають всі, та все таки найбільше українська інтелігенція. В Рогатині аложили ученики тамошньої української гімназії на рідну школу 682 корон. Та видатки ростуть, в цім році на самі гімназії потрібно 55 тисяч корон більше, бо прибуває 11 свіжих відділів. Крім шкільного українського народу своїм коштом ще багато бурі і паківнів. Галицькі українці розуміють добре, що будучість їх в рідній школі.

Вийшов на вулицю, на холод,—а зуби всі чисто як занити! Усі дружно, разом, солідарно. Такого ще не було в мене, і в такої новини я, звичайно, не дуже радів.

З того часу, відколи почав я ходити до дантистів,—у мене все були свіжі новини; не звикаєш ще до одного, аж ось уже й друга, третя, і так без кінця.

Сів до обіду, аж нова новина: зуби вийть від гарячого. Треба звикати жити без гарячого борщу, чаю, обіду. Отак і живу...

Ще не раз одвідував я Станіслава Адамовича. Він стрічав мене, як дорогого приятеля, завивая, що все добре буде, лиш треба ще полічтисся в його. І я лічився. Знав уже, потім копа ляха, і не спішив шукати нового дантиста.

А тут іще незручність: грошей нестає. Горілки не пью, в карти не граю, приятелям не позичаю, живу скупо,—а грошей нема. З того часу, як почав лікувати зуби, бюджет мій тріщить, наче я редактор лівої газети, що місяця плачу великі штрафи. Тепер уже я знаю, що в культурних людей гроші трітяться найбільше: на одіжку, на їжу і на зуби. Або й так: половина—на зуби, друга половина—на все інше, на задоволення усіх потреб духа і тіла.

Довго я лічився в одного, то в другого дантиста. У роті в мене все меншало зубів. Ті, що заставалися, були наче не мої: залатані, авічені. Трудно їсти і говорити, слина з рота летить.

Довелося носити вставні зуби. Вони були гарні, білі, та ні на-що не прядатні і часто ламалися. Морочив-

Буковина.

Нове нещастя. Ще не втихомирилось населення по недавніх повідях на Покутю і на Буковині, а вже повідають про нові не менші катастрофи від повіди. Через зливу, що йшла на Буковині скілька днів, вода в ріках піднялася на 2 метри і більше. Всі більші річки, як Прут, Черемош, Серет і Сучава повилвалися а берегів, йада по деяких шляхах і дорогах зовсім задержані, бо дороги і мости повищили і позривала вода на ново. Долишня частина міста Чернівцевь стоїть під водою; загалом ваяла вода 15 уліць і відтала зовсім від міста, так що навіть неможливо туди возити живність. Рятунням і удержуваням порядку занялося військо і пожарна сторожа.

Не менше шкоди зробили і інші річки. Річка Черемош виступила а берегів, несучи на своїх хвилях багато вірвних дахів, убитої худоби, дерева і т. й. Річка Сучава позавала навіть села; село Живна зникло зовсім а землі. Мешканці утікли до недалекого міста Сучава. Населення обиває великий переляк, перебувають увдень і вночі під голим небом. Всюди пішло на поміч військо. Нужда страшенна занувала по селах.

Земські вибори.

31 іюля у Казятині одбудеться нарада нелавно вибраних нових земських гласних по бердичівському повіту. На нараді будуть обмірковувати план діяльності нового земства й намітити кандидатів на службу а повітову земську управу. Один з кандидатів на предсідателя управи—мировий суддя з уч. города Бердичева Броявський, який пройшов і в гласні більшістю білих шарів.

29 іюля на передодні скликання уманських повітових надзвичайних земських зборів, одбудуться передвиборчі збори земських гласних уманського повіту, щоб намітити кандидатів в предсідателі та членів уманської земської управи й в губернські гласні.

Виставляють кандидатури: в предсідателі—повітовий предводитель дворянства барон Ю. Ф. Мейендорф та неспісний член старої земської управи А. Є. Єлісєєв, кандидатом в члени управи називають гласного Костенка. Гадають, що надзвичайні земські збори висловлять за те, щоб в управі було тільки три члени. По три члени управи мають вибрати в повітах—радомисльському, київському, васильківському та черкаському, а в усіх других по два члени управи.

Вибори упновомочених та земських гласних по бердичівському, черкаському, канівському, радомисльському, липовецькому та сквирському повітах губернським по городським і земським ділам присутствієм уже розглянуто. Вибори одбулись як слід.

25 іюля а началниці краю одбулась нарада, присвячена розгляданню виборного "производства" по подільській губернії. На нараді був С. Н. Гербель, київський губернатор А. Ф. Грс, подільський губернатор А. А. Ейлер, чиновник особливих доручень при Гербелі—Буров та неспісний члени київського й подільського земства. Народа, розглянувши виборче "производство", не знайшла в ньому великих хиб і вибори повітових земських гласних по подільській губернії ухвалені.

Вибори по васильківському повіту скінчилися. Тепер призначено збори гласних для вибору предсідателя повітової земської управи та членів. Збори мають бути в Васильківці в будинку комерційної школи 31 іюля.

Невелика частина "васильківських горолян" ставлять кандидатуру а предсідателя повітової управи—М. М. Кашинського, одставного підполковника, домовласника города Василькова. Кашинський всього півтора роки, як вийшов в одставку й не тільки не розуміє дотенно завдань земства, а й сільського господарства. Він має у-

сея я в ними довго, часто переробляв, та не було краще. Аж один дуже добрий дантист порадив мені вирвати решту зубів, зверху й авизу, щоб зовсім чисто було, і вставити усі нові зуби а яслами.

Жаль було мені моїх останніх зубів, хоч вони були вже ні до чого не годіші, стирчали в роті, наче обгорілі стовпи на пожарищі, без ніякого ладу і симетрії,—один там, другий геть віддалеку.

Вачу я, треба послухати ради спеціаліста, треба вийняти й ці останні зуби. Забрав чорт корову, нехай бере й теля! А я вже добре знаю, що через зуби-я вкортив свого віку мало не на половину. Не було чого радити, як виймав перші зуби, а вже при останніх і того менше.

Пішов до дантиста і сказав, нехай вийма останні. Вже хоч не буде ніхто їх вертити, латати, шліфувати і іншими способами нівечити.

І зівстав я поки-що з порожнім ротом (я вже мовчу, що й з порожнім оу кишенько, бо за всі нові зуби треба багато заплатити, і довелося опродати ні-почім останнє добро, ще й позичити трохи за великі проценти).

Порожнім ротом їсти нічого не можна. Шматок хліба ворочається в роті, мов неприжаний,—наче Марко по пеклу. Тільки що горілку можна пити. В такої біді й це добре.

Ось уже й готові нові зуби. Уставив їх дантист і почав любовати на мою красу. Може воно й справді виходить гарно з окола; може й правду він мовить, що я помолодшав на 20 літ. Та чую, що в роті мені недобре. Наче там хтось чужий

г. Василькові п'ять домів. До селян ставитись неприхильно. Наприклад, на передвиборчій зборах, що одбулись у м. Білій-Церкві 12 іюня він кавав приблизно так: в земстві служити дуже трудно й туди не треба вибрати селян, а інтелігентів, і, крім цього, земці будуть вибрати депутатів в Державну Думу й таке інше. А щоб самому попасти в гласні, він повів широку агітацію по між тими-ж "заяканими" селянами, гудував виборців обідом і т. д. Та не дивлячись на це, селяне на виборах забалотували разом з буашим начальником сисного одділу Рудим і тільки при допомозі Плахова та помічників Кашинський полав у гласні. Друга більша частина гласних, мало не ввесь повіт, виставляє кандидатуру а предсідателя управи д. Мошкова, теперішнього неспісного члена повітової управи, який прослужив у земстві вже сім років і земські діла знає гарно. Він прихильно ставиться до селян. Д-я Мошков своїм коштом збудував у Малій-Мотовилівці для селян школу й содержит її теж сам. Крім Мошкова, повітові гласні ставлять кандидатуру в члени управи—Олексія Петровича Лугового—акцизного чиновника, та контролора залізничного Антоника. Вже по своїй службі ці кандидати знають селянське життя і не в одному місці, а по всьому повіту. Через це саме повітові гласні й зупинились на них.

Економічне життя України. Становище фабричних робітників в Київщині.

Фабрична інспекція недавно опублікувала інтересні відомости про становище фабричних робітників на Київщині. З тих відомостей видно, що на Київщині в 1910 р. було 510 фабрик, на яких працювало 69.306 робітників. Докладніші відомости зібрано тільки про 85 фабрик з 30.862 робітниками. Пересічний річний заробіток одного робітника на цих фабриках вагається від 90 карб. на цукроварних заводах до 468 карб. на електричних станціях. Але на піскових цукроварних робітники працюють тільки по 3—4 місяці, а на рафінадних—місяців 10 на рік, отже пересічний річний заробіток цих категорій робітників характерним вважатись не може.

Переходячи до інших галузей промисловости, ми бачимо, що найменше заробляють робітники, що працюють коло цементу, бетону то-що, тут робітники заробляють 185 карб. на рік, або 35 коп. у день. Трохи краще заробляють робітники, власне робітничі, на тютюнових фабриках 145 карб. на рік. Далі йдуть робітники папірових і шпальерних фабрик, числом 533 душі які заробляють пересічно 169 карб. на рік, або 46 коп. у день. На великих млинах робітники, числом 189 душі, заробляють по 191 карб. на рік, а на цегельних і на фабриках посуду робітники, числом 425 душ, заробляють пересічно по 201 карб. на рік. Група робітників у 1.400 душ, занятих на шклянних, залізних і сталевих фабриках і на тартаках заробляє за рік пересічно від 234 до 259 карб., себ-то не більше 70 коп. у день, рахуючи робочі й неробочі дні. По 25 карб. на місяць заробляють водопроводні робітники. Досить велика група робітників семи машинобудівельних фабрик, числом 2713 душ, заробляє пересічно по 386 карб. на рік, трохи більше одного карбованця за кожен день (1 р. 5 к.) і по 1 р. 40 к. тільки за робочі дні. До особливої групи належать робітники, що обробляють животні продукти—вони заробляють по 36 карб. у місяць,—і робітники електричних станцій, числом 804 душі, які заробляють пересічно 40 р. 50 к. у місяць.

Коли тепер подивитись, чи вистачає робітникам їх заробітку на задоволення всіх своїх потреб, то побачимо, що більшість частин робітників, яка заробляє менше 75 коп. у день їх заробітку не вистачає. Заробітку в 45 коп. у день не вистачає навіть для безсмейних; харчуватись доводитись одним житнім хлібом, бо при щоденній затраті 20 коп. на харч м'яса купувати не можна. А ті робітники,

ростапувався, отаборився в усім своїм добром; наче я вже не хаєвн у своєму роті.

Прийшов додому, сів їсти. Думка була добре поїстити, бо я ж наголовдувався. Та де там! Тільки зів небагато, аж трах! Нижні зуби розламалися. Добре, що не проковтнув ні одного поповни, а то був-би вже кінець. Та може б воно було й краще, бо хіба це життя?

Повиймав знов зуби. Знов сяжу голодний, одвідує спеціалістів й не бачу кінця й краю своїй покуті.

Та оє надумав списати про свою біді і подати ученим людям, нехай вони подумують, чи не можна спастись яким-небудь способом від людського від найбільшого лиха?

Може силами людей науки знайдено буде спосіб вивазонення. До цього доходять, може й цього дійдуть. Я сам бачив у газетах оповістки про спосіб знищити хоч найбільшу личину на голову; поважні люди свідчать (це й портрети свої додають), що вони були ліси, а тепер у їх лісинах позаростали. Коли цього дійшли, то неваже ж на зуби не знайдуть способу?

І може настане на землі щастя, нова епоха; зникне потроху покоління людей в лихих аубама, як зникли колись людоді, як зникло рабство.

І тоді вся миваула історія людського роду поділятиметься на такі епохи:

Вік камяний;
вік бронзовий і залізний;
і вік беззубий.

А вже потім—золотий вік добрих зубів і щастя.

Гр Коваленко.

що заробляють до 75 коп., витрачають на харч не менше 55 проц. заробітку, отже на квартиру, одягу й інші видатки їм зостається тільки 31,5 коп. у день. Розуміється, що навіть при зарплаті 38,5 коп. у день на харч, мясо можна їсти тільки в свято. Навіть ті робітники, що заробляють у день по 1 р. 5 к., зводять кінець з кінцями тільки тоді, коли вони безсемеїні. Коли ж у них є сем'я, тоді доводиться підтримувати бюджетову рівновагу заробітком жінок і дітей. Більшеш задовольняючим можна признати становище тільки тої групи робітників, що заробляє в день по 1 р. 35 к. Але таких робітників, як ми бачили, на Київщині дуже мало.

За кордоном.

В Персії.

Німецьким газетам телеграфують з Тегерану, що більшість туркменів одмовилась піддержувати шаха. З півночі Персії не надходить ніяких звісток до Тегерану, і там гадають, що шах Магомет-Алі зовсім не приїздив до Персії, а сидить в якійсь небузд російській гавані, хоч і росіяне запевняють, що він через три дні буде в Тегерані і сяде знову на трон.

Послане проти шаха військо озброєне новою зброєю, купленою в Росії. Генерал-губернатором Азербейджане призначено бывшего премьера, принца Аїнед-Даухе.

В Марокко.

Командир германського парохода запропонував англійським кореспондентам спинити висилку їх, взяти під свою оборону, але вони одмовились.

Другий германський пароход робить висадки салдатів на Канарських островах. Англійське громадянство дуже незадоволене з свого уряду, що й досі не посилав військових парадолів в Адагір, де хазяюють німці.

Знов о. Крит.

Закордонні газети повідомляють, що опозиційна партія на о. Криті звернулася до людности з закликом знов домагатись приєднання острова до Греції, чим тільки й можна добитись розплатання критської справи.

Ця відмова знову счинила заколот між британцями.

Заколот в Мексичі.

В Мексичі поміж офіцерами велике обурення, викликане увільненням з посади військового міністра Гоцеца. Багато офіцерів бывшего революційного війська просто заявляють, що вони хотять підготувати другу революцію, щоб добитись таки того, щоб Гоцек був знову міністром.

Деякі офіцери вижили навіть в провинцію набратися повстанців.

Чутки з Португалії.

До Мадриду повідомляють з португальської границі, що йдуть тривожні чутки про нові заходи монархистів в звязку з останніми розрухами в Лісабоні. Еспанський уряд виселив вже 50 агітаторів. Єсть також чутка, що король Мануель з деякого часу живе під вигаданим прізвиськом в одному з сел Північної Португалії, і в нього вже єсть 10,000 вірників, з яким він хоче відбити від республіканців собі трон; на повстання Мануель віддав дві третини своїх скарбів.

Останні вісти.

(З газет та по телеграфу).

Всякі звістки.

ПЕТЕРБУРГ. Синодська комісія про реформу духовних шкіл закінчила свою роботу. Постановлено жонатих студентів в духовні академії не приймати. Жонатих священників дозволено приймати в московську, київську і казанську академії, а відвівці— в петербурзьку духовну академію.

Московська синодальна контора прислала синодові доклад, в якому говориться, що всі скарги на архимандрита Макарія Гевушева безісповні і що Гевушев вище всяких підозрів.

В дачному театрі, в Фінляндії, на благодійному вечорі Рашін продавав страви, зготовлені з сівя і трав. Публіка пробувала ці страви, але вони їй не подобались.

З Новгорода повідомляють: професори Багалій і Іловайський на засіданні археологічного з'їзду обстоювали теорію, яка не визнає літописних даних про привизанів Варягів.

З Катеринослава: Пролітний дощ зруйнував біля Маріуполя три верстеві залізничні.

З Риги: Згорів лісопильний завод Шаліта й Берліна; шкоди біля 100,000 карб.

З Оренбурга: В губерній великий неврожай. Шведица по 1 карб. 40 к. за пуд. Худобу годувати буде нічим. Найдужче будють поселенці. Останніми часами випали дощі й почала рости паша. Худоба й коні незвичайно дешеві, але купувати нікому.

З Астрахані: за тиждець занедужало холерою 22 душі, умерло 8.

ОДЕСА. На англійському пароході „Руспера“, що прибув в італійський порт, були холерні слабування. В одному випадку холеру встановлено бактеріологічно. Пароход під обсервацією.

ПЕТЕРБУРГ. Єсть думка завести отряди потешних милосердних сестер, які даватимуть поміч при нещасних випадках і допомагатимуть сестрам, що працюють по госпіталах.

За кордоном.

Всякі звістки.

ПЕТЕРБУРГ. З Пекина повідомляють: В Гуан Чжоуфу почався заколот з приводу підвищення податків. Спалено багато казенних інституцій. Сила вбитих і поранених. Сподіваються, що в справу втрутають інші держави.

З Марселя: Захворіло декілька душ на холеру.

З Нью-Йорка: Город Блюефіельд зазнала велика морська хвиля, 60 душ змило в море. Багато домів зруйновано. Велика частина города під водою.

З Тріеста: Знову захворіло на холеру три душі.

З Константинополя: Малісори повертаються з Чорногорії додому. Рада міністрів не задовольнила прохання албанських депутатів, щоб льготы, які даю малісорам, було поширено на всю Албачію.

Тисяча бедуїнів під приводом шейха Абдул-Керіма захоплюють судна на Тигрі. Пославо військо.

Література, наука, умілість і техніка.

— „Світова Зірниця“, селянський часопис. Вийшло в Київі ч. 27. Зміст такий: „Врехливі дописи“, „Трохимова смерть“ (оповідання В. Максимця). „Постанови кооперативного з'їзду в Вінниці (далі)“, „Пожежа в Константинополі. Чутки з світа. Товариські справи. Письма з села. Відповідь на письмо д. П. Редерна.

Театр і музика.

— Група М. Садовського. В Катеринославі партію Зевса в „Енеїді“, замість д. Чорноморця, київського виконавця, співав з великим успіхом М. Садовський.

26 юлія „Енеїда“ йшла в Катеринославі вже втретє.

— Група І. Березняка з 15-го юлія грає в Камішлові, пермської губ.

ДОПИСИ

(Од власних кореспондентів.)

Г. МОГИЛІВ (на Поділлі). *Тутешні звістки.* Великий наш повітовий город, що має 10 тисяч української людности і не менше 20 єврейської, розкинувся по вгирях берега Дністра. Високі білі гори, арида вкриті маленькими садками, не дуже гість око мешканця. Обридли йому тут усе. Сперше повітря з пороком шкідливо відбивається на легенях, а сильна спека не дає дихнути й тим поганим повітрям, бо горить усе в хати. В день спить усе. Тільки на торгових вулицях йде рух, бо там так продають крам, що прикачки чваняться навіть: „у нас, Слава Богу, товарь б'їжить а не лежить“,— говорять вони. І справді є тут в чому втопати копітчину.—Ось увечері виходять на гулянку—єдину, крім театру й трьох ілюзійів, розвагу—й тут не надивитись на всякі люде... Єсть в городі одна приватна бібліотека й та не може почитатись нічим, крім Амфітеатрова. Заробітки її, не зважаючи на дорогу платню за користування книжками, дуже мізерні. Була союзницька читальня, але вона „Русским Знаменем“ та „Бесарабским Другом“ не могла привабити читачів і користуватись популярністю. Недостача асигновок до рещти загнала її в могилу. І від читальні зостались тільки чорні, як передплачувані нею часописи, згадки.

Правда, в городі є вітчезька російська книгарня, в котрій єсть скілька українських книжок. Сам книгарь до української справи ставивсь дуже прихильно. Коля б яке українське видавництво відпустило йому на комісію книжок, то він очче ввяв би їх.

Дуже тут мляво йде життя, а надто українське. Шевченківські дні пройшли непомітно, бо не було кому влаштувати відповідну нагоди прилюдну виставу. Тільки в комерчеьській 7-ми класовій школі присвячено було вечірку пам'яті Т. Шевченка. На ній учитель С. в дуже красномовній промові дав життєпис й коротенький критичний огляд „Кобзаря“.

Коля де українська мова вважається „мужичою“, на котрій „стидно говорити“, то це у нас. Така вже несвідомо людність нашого городу, що ліпше й не казати про це. Інтелігенція ніколи не говорить по українському, а це що чудніше, то навіть не живає окремих слів та привістоков. Міщанство ж майже все пройнялось хулганським духом.

Колясь то в нас була філія кам'янецької „Провісти“, й тоді город робив не таке вражіння. Проти „Провісти“ анахидилась редакція „Світової Зірницї“, редактор котрої, відомий Волошинівський, був головою філії. Тепер нема ні одної провітської інституції.

Скілька років тому завітав був до нашого городу Садовський з своєю трупкою. Тепер лишались в театральній тільки гарні спомини. А театр в нас, міг би робити велике культурно-національне діло, бо чималі будиново літнього театру ніколи не пугає, не зважаючи на те, що вистави одбуваються по 4 рази на тиждець.

ХЕРСОНЩИНА. *Археологічні розкопки в Ольвії.* Зо всіх археологічних розкопок, що тепер робляться на Україні, розкопки в Ольвії, дій колишній „шасливий“ (εὐδαίμων) грецькій колонії, можна вважати за найбільш інтересні як з історично-культурного, так і з соціально-економічного боку, бо в цих межах вони розкривають для науки необхідно широке поле.

Ольвія, як відомо, лежить на правому березі Буга, недалеко від того місця, де він впадає в море. Розкопки веде тут вже більш десяти літ проф. В. В. Фармаковський і праця коло ольвійських руїн вже настільки посунулася вперед, що можна ясно собі уявити, як загальний план, так і окремі частини величезного міста, його фортецьні стіни, башти і ворота та особливо приморську частину міста з вулицями і будинками. Ця приморська частина Ольвії розлягалась по низькому березі Буга, в суцільстві з нею шдймається висока нагірна частина Ольвії, густо засіяна камінням і черепками а старогрецької посуди. Глибока балка відділяє цю високу частину Ольвії від степу, що розлягся далі на необмежнім просторі. За цю балку-пром теж йдуть розкопки, там був ольвійський некрополь, який дає тепер силу матеріалу для дослідів: археологові—старогрецьке господарське майно, зброю, антропологові—кістки „ольвіополіта“.

На південь і захід від Ольвії, в степу, сила могил, які теж обіцяють дати згодом багато інтересного археологічного матеріалу.

Ольвія уявляла з себе дуже аричний травняний шлях—це необхідна умова для комерційного грецького міста. Археологічні досліді коло неї тепер дадуть історичній науці дорожничий матеріал для міркування про життя грецької колонії в часі від VI в. до Р. Х. аж до III в. після Р. Х. В 54 році II арійували готи і Ольвія, ставши римським містом, мало-по-малу зійшла ні нашо і в кінці четвертого віку про неї забули зовсім. Тепер, коли шар за шаром зкопують землю, стає видно, як стояли дома, подвір'я, колонади, жертвеники і инше; дуже штучна мовалка, що встеляла підлоги грецьких домів. Знаходяться й гроші стародавніші—в формі дельфінів, півніші—круглі. Проте, що виває широкий комерційний обмін свідчать млягоцькі, філіпійські, іонійські та інші вази, що знаходяться з другими речами в Ольвії.

Інтересно, що вже й в ті часи, щоб не було опуханства з боку крамарів—на посуді, амфорах, начальники ольвійського базару наклали казенне тавро. Взагалі можна сказати, що „воєкрасаюча“ а руїн Ольвія дає силу дуже інтересного для науки.

Листування редакції.

Степаню. № 4137. Ше два карбов. до кінця року.

І. Богословцеві та Гр. Удов'нові. Прислані поезії не будуть надруковані.

Авторів анонімного листа про ц.-вчт. школу. Анонімним листам і завнам редакція не може надавати значення.

Устин. Передал. 1369. Такої брошури не знаємо. Запитайте яку-небудь велику російську крамничню книгарську в Київі. (Л. Ізюковського, Оглоблина).

Дж. Б.-в. Оповідання не буде надруковано Яготин. Ю. Ф. Допис через цензурні умовини не може бути надрукований.

Ціни на хліб

Дшениця (в копіяках за пуд): в Одесі 108 (озима), 102 (улька) й 94 (суржак), у Миколаїві 108 (гірка-улька), у Маріуполі 108 (озима), 96—102 (гірка) і 110—112 (гарнівка), у Ростові 108—123 (гарнівка), 104—120 (озима) і 105—109 (гірка), у Харкові 122—125 (озима поміщицька), у Кременчуці 99—100. *Жито:* в Одесі 75, у Миколаїві 79 1/2, у Маріуполі 73 1/2, у Ростові 74—78 1/2, у Харкові 70—75, у Кременчуці 69—70. *Овес:* в Одесі 73, у Харкові 75 (поміщицький). *Ячмінь:* в Одесі 78—81, у Миколаїві 79 1/2, у Маріуполі 75, у Ростові 80—82, у Кременчуці 71—72 (кормовий) і 85—90 (пивний). *Кукуруза:* в Одесі 77 (авічайна) і 82 (чинквантин).

Настрій зміняються, ціни зростають.

Справочний одділ.

Малендарні відомості. Серед. 27-го юлія. Ж. Вмч. Пантелеймона, блж. Миколая, пр. Анфін.

Сх. сон. 4 год. 37 хв., зах сон. 7 год. 33 хв.

Редактор В. Яновський.

Видавець В. Чикаленко.

Оповідісти.

Лікарі. Лікарі.

Кабинет зубного Дем'яновича-Цигури. Голія, промывання і встані. штучн. зуб. Прійм. 9—12, 3—6 годін. Нестерівська, 36. р. 312-83

Притулок для породиль М. І. Дмитрієвої-Лінчевської аку-шерки лік.-спец. Прійм. секр. відгич. і пошід догляд. лік.-спец. Прійм. секр. відгич. і породиль у всяку пору. Мар.-Багатівцівська 44.

Зуб на лікарі Бр. ТЕТЕЛЬБАУМ, Проріва 24. Прійм. лікарі-спец. 9 год. р. до 9 г. в. Пломба 50 к., вирив. зуб. без болю і р. Штучні зуби 1 р.

Лікарь Н. І. Олтаржевський приймає хвор. по жіноч. слабуван. та акушерству що дня від 4—6 год. дня (по віторках білих безплатно) В. Житомирська № 25 кв. 1. 26-549-3

ПРАЦЯ

Молодий чоловік шукає роботи, згоден на візид, знайомий з торговим ділом, знає селянський побут. Адреса: М. Васильківська № 47 Андрієнку. 3-555-1

ПІДГОТОВКА

на зв. учитель, вольнопрод., на клас. чин., за 4 та 7 кл. жіноч. гімназії. В. Шидальна № 15 кв. 4.

Велику охоту маю поступити в українську школу. Часто граю у любительських спектаклях і маю успіх, особливо роли ком. протаст. Згоден за невелике жалув Звертат м. Окна, Под. губ. Н. Букатару.

Даю уроки музики та німецької мови. Повний успіх на экзаменах. В. Житомирська 25, кв. 1. 5-548-3

КВАТИРИ

Готель „Україна“ віддає в найми КИМ. НАТИ по міс. і на добу, недор. Буав-Кудр., 34. к-231

ВСЯКІ

Єдиний у Київі спеціальний магазин стародавніх річей міститься на Інститутській ул. в д. № 1. Купує по найнижчих цінах всякі стародавні речі, зомчуг і коштовні самоцвіти, 3-х рублевні платіни по 17 карб. Каталог мовет продаю по 1 р. 25 к. М. Зозовицький, Київ Інститутська № 1. 100-349-30

Ситливість
ЗЕМЛЯНИЧНОЕ МЫЛО
Лас Фані А-В-ЗЕИДЕЛЯ
Варне средство отъ
ВЕСНУШЕК, ПРЩЕЙ, ЗАГАРА,
и др. ПРІГЛАДЬ КОМП. ПРІЙМІТЬ
ПІСНІСТЬ ПОСЛАДІТЬ ВІДПОВІ
Місто 20-й лютого 2-й

ДО АВГУСТОВСЬКИХ СВЯТ МУНДІРИ ДВОРЯНСЬКІ І УСІХ ВІДОМСТВ КАПЛЕРА

Як спеціальність пропонує магазин наступників Київ, Хрещатик, пасаж телеф. № 363.

СВООВОДА

політична, провітна і господарська часопис. Виходить кожного тижня в четверг рано. Для Росії на рік коштує 4 рублі. Редактор Д-р Вол. Бачинський. Адр. редакції: „Своовода“, Австрія, Львів, Ринок, ч. 10, II поверх. Oesterreich. 0-58-18

Приймається передплата на український педагогічний журнал „СВІТЛО“

другий рік видання

Журнал призначається для сем'ї і школи і виходить раз на місяць (всього 9 книжок, кожна розм. од 5 до 6 аркушів) по такій програмі:

- 1) Статті що до теорії виховання і народньої освіти.
- 2) Ознайомлення з успіхами питаннями виховання і практичне пристосування їх до шкільного й сиймового життя.
- 3) Значіння художнього розвитку в справі виховання і освіти.
- 4) Сьогочасне становище народньої освіти, школи і народнього учительства на Україні.
- 5) Хроніка діяльности всяких провітних, педагогічних і наукових товариств.
- 6) Огляд педагогічних російських і закордонних журналів.
- 7) Твори красеного письменства.
- 8) Бібліографія.

В журналі „Світло“ за перший рік взяли участь своїми писаннями такі співробітники С. Бердєєв, С. Васильченко, С. Волох, П. Воронін, Я. Гетьманчук, М. Гринченко (Загірня), Дніпрова Чайка, Д. Дорошенко, С. Єфремов, Т. Згоральський, П. Кальбергольдський, Н. Кибальчич, В. Куд, Леодимир П., З. Мірна, Ол. Мусяченко, Гр. Наш М. Новада, К. Оберучев, Сергій Павленко, Л. Пахаревський, Д. Писоничев, Провіцїал, Я. Савченко, Гр. Сьогобочний, М. Рубачин, Ол. Русов, С. Русова, С. Сірополько Ів. Спілка, Ів. Стещенко, Я. Сторженко, А. Тесленко, П.-Є. Тро, Ф. Тусин, В. Чепельський, Я. Ченіга, С. Черкасенко, С. Шелухін, Гр. Шерстюк, С. Шохор-Троцький, Р. Якубовський

Журнал „Світло“ починає виходити з сентября. Передп. на рік 4 карб

Передплата приймається в конторі „СВІТЛА“, у Києві, В.-Володимирська 93.

Передплатувати „Світло“ можна ще у Київі: 1) в Українській книгарні, Безаківська 8, 2) в книгарні Л.-Н. Вістника, В.-Володимирська 23, 3) в Харківській, в Українській книгарні, Рибна 25, 4) в Полтаві, в книгарні Г. Маркевича, ул. Котляревського.

Редактор-Видавець Л. ШЕРСТЮК.

СЬОГОДНЯ

4-й день

Роспродажу

30 знижкою від 10% до 40% в магазині білизни та брилів

„Германь“

Хрещатик № 31, через те що переходим (поруч) в велике простірне помешкання. Краща білизна, брилі, парасолі, цїпки, чужки, шкарпетки, ридіючі й инш.

Ціни дешеві.

ВОДЕСІ

передплатувати „РАДУ“ на таких же умовах як і в конторі в Українській книгарні (Нижківська № 53), та в Українській вивоготроповицькій Н. Т. Литвиненко крамничі (Салова вул. № 19).

МАГАЗИН ОБУТТЯ ТА ДОРОЖНІХ РІЧЕЙ ПІД ФІРМОЮ Р. Клейбера

ХРЕЩАТИК № 47, біля Бесарабни.

Сповідаче шановних покупців, що на осинь приготовано великий вибір всякого обуття; п.п. Українцям особлива знижка. Прійм. усіх замовлень.

З щирим поважанням
Власник магазину

українець А. М. ВАЩЕНКО.

Хрещатик № 47.